

Könyvek között

A művészet története sorozatból Az érett reneszánsz; a Nagy világatlasz; Kondor Béla: Angyal a város felett; Szántó Pirokska: Golgota; a Képes Krónika hasonmás kiadása; a János című névkönyv; a Dante-Dali csodakötet; A múlt születése című világsiker magyar változatai; az Állatsodák, a Traité de Zoologie francia nyelvű lexikon, és sorolhatnám a múlt esztendő könyvkiállításának sikerdarabjait. Az évi mintegy 3 ezer, 600-féle kötetből ezek láthatók néhány száz kötet társaságában a technika házában immár hagyományos nyári könyvkiállításán, melyet a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület megyei csoportja és a Szegedi Nyomda szervezett. A könyvkiállítást tegnap délután nyitotta meg Bátyai Jenő, az MTE SZ Csongrád megyei társelnöke. A bemutatón a nyomdák múlt évi terméséből azokat sorakoztatják föl, amelyek országos versenyen díjat nyertek. A könyvek a szép emlékeken túl tanulságokat is tartogatnak.

Mindenekelőtt az tűnik föl, hogy a könyvek is árulkodnak a nyomdaipar átrendeződéséről, a struktúraváltásról, a helykeresés-

ról, az érdekltség térhódításáról. Ez a jelenség — ha még egyelőre bátorlalanul is — de kezdi átforgatni a nyomdai kínálatot. A kiadói megrendelések mellett mind több az egyéni vállalkozás, a külföldet kiszolgáló bér-munka. Ennek láttán egyik szemem sír, a másik meg nevet. Örülök, hogy immár vannak olyan officinák — mennyit vártunk erre! — amelyek felveszik a versenyt a nyugati nyomdák-
kal, amelyekről azt tartják, hogy a legkorszerűbb technika letéteményesei. De nem feltétlenül örülök, hogy a jórészt színes képeskönyvek, képregények, gyerek-leporellők, albumok negédés-
zést közvetítenek, Walt Disney-i stílust, hamis és nosztalgikus szemléletet tükröznek. Másik észrevételem, hogy az utóbbi években nőtt az ázsioja az idegenforgalmi és propagandacélzatú ország- és városismertető albumoknak, a szép arcunkat mutassuk! sokszor bevált fogásának. Csaknem felveszi a versenyt ezzel a szakácskönyvek, gasztronómiai albumok divatja. Valamennyi nagyszerű kivitelű, pompás fotókkal vonzóvá tett, s bizony nem olcsó kiadvány. Harmadik meg-

jegyzésem, hogy a csomagolóanyagok, naptárak, prospektusok, dobozok új színfoltot jelentenek a nyomdaipari palettán, legalábbis ilyen széles skálán és változatossággal talán még sosem jelentek meg. Jelzi ez azt az általános igényt, hogy árunkat — legyen az szellemi termék, mondjuk egy hanglemme — el kell adni, be kell csomagolni, vonzóvá kell tenni. Nemcsak a szépség, de a praktikus elvárásai is benne sűrűsödnek egy-egy sikeres termékben.

Meggyőződésem, hogy a szép és olcsó könyv ideája nem veszett el Knerék generációjával. Ma új módon, megváltozott feltételek között, a nemzetközi technikai, technológiai felzárkózás igényével életben lehet és kell tartani a sokszor temetett, elcsúszott vagy elátkozott könyvet. S ebben a nyomdák nagy óriási a szerepük. Mindenekelőtt a nyomdászok új generációjának, melynek tagjai ugyan elidegenülve csak egy-egy munkafázis irányítói, de mégiscsak a szellem őrei, megsokszorozói, terjesztői. S ezt sem feledhetjük, legalábbis az ilyen kiállítások kapcsán nem.

T. L.

szegedi ünnepi hetek

A 26. Szegedi Nyári Tár-lat a Horváth Mihály ut-cai képtárban, szeptember 18-ig.

Szervátiusz Tibor szob-rázművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 28-ig.

Németh Ernő fotókiállí-tása a Sajtóház művész-klubjában, augusztus 20-ig.

A magyar cserkészlet története. Erzsébet királyné. Kiállítás a Fekete-házban (Somogyi u. 13.).

Allandó kiállítások: Mó-ra Ferenc Múzeum (Roose-velt tér 1/3.): Csongrád megyei parasztbútorok és népviseletek; Lucs-kép-

gyűjtemény; Móra-émlék-szoba. Kass Galéria (Vár Bartók Béla u. 7.): Kass János grafi-kái. Vármúzeum (Móra park): Szeged múltja, je-lene és jövője. Fekete-ház: Vihart aratva — Csongrád megye munkásságának éle-te és harcai 1867—1945; Buday György élete és munkássága.

Varga Mátyás színház-történeti gyűjteménye (Bécsi krt. 11.).

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Tápé, Vártó utca 4., naponta délután 2-től este 7-ig.

Varsányi Mária bravúrja

Nagy László felvétele

A hétfő esti, második Don Carlos-előadón Varsányi Mária, a szegedi színház művésznője énekelte Eboli szerepét; mint már tájékoztattuk olvasóinkat, a kanadai vendégművész, Corina Circa az egész próbaidőszakban betegséggel küzdött, a premierre, úgy tűnt, meggyógyult, a hétfői előadást azonban már nem vállalhatta. Varsányi Mária az egész múlt héten próbált a Don Carlos együttesével — s mentette a második operaelőadást. Eboliát hallgatva, nem egyszerűen áldozatvállalását kell dicsérnünk; úgy tetszett, mintha a szabadtéri színház — ahol művésztársai oly sok megpróbáltatásnak vannak kitéve — neki megfelelő közege: nagy formátumú, nagy volumenű hangra figyelhetünk, éppen olyanra, amilyenre ilyen színpadon, Iván Ildikó.)

ekkora térben, ilyen hangosítási viszonyok mellett szükség van. Mindez már vasárnap is nyilvánvaló volt, a nagy sikerű operagálán; Varsányi Mária szinte „pillanatok” alatt tanulta meg szerepének olasz nyelvű változatát.

E tiszteletet keltő teljesítmény dicséretével búcsúzzunk az idei szabadtéri operától, a „nemzetközi” Don Carlostól. A próbahe-lyeket mátol A felkelő nap háza című, ugyancsak nemzetközi produkció számos közreműködője és alkotója foglalta el: a népzenei fesztiválon részt vevő szolisták és együttesek pénteken és szombaton nemcsak a Dóm téren, hanem a város sok pontján, összesen hat helyszínen lesznek láthatók és hallhatók. (Képünkön: Varsányi Mária és

Pisztollyal tartotta távol a segítőket

Sebők Józsefné tanyája hétfőn hajnalban porig égett. Tegnap, kedden a helyszínen már csak üszkös romokat láthattam. A Csengele-községtől 5 kilométerre levő vályogházban nyolcan égetek benn. Korábbi híradásunkban beszámoltunk arról, hogy közülük kettő a helyszínen meghalt, illetve a tűz okozója Hajagos Tóth Imre, aki benzines üvegeket dobált a házra, és így felgyújtotta, ismeretlen eredetű pisztollyal a tanyán lakó Csányi Lajos Csabánét megölte, majd öngyilkosságot követett el. A dráma szemtanúi így idézték fel a szörnyű eseményeket.

Tarjánai István, állatgon-dozó is az épületben volt, a ház legszélső szobájában.

— Ordítózásra ébredtem, és amikor kinyitottam a szememet azt láttam, az emberek a lángok között fet-rengenek. Szerencsém volt, mert a tűz az én fekvőhelyemig még nem ért el. Így ki tudtam menekülni. Egy kisgyereket ölebe kaptam és ki-rohantam az udvarra. Azután visszamentem, és az égő Csányinét húztam ki a lángok közül. Kint az udva-ran Hajagos Tóth Imre állt revolverrel a kezében. Pisz-tolyt fogott rám, és meg akarta akadályozni, hogy segítsek. Csányinéről letép-tem az égő hálóinget, majd ezt követően a nőt a revol-veres férfi magával vitte, és megerőszakolta. Én Hajagos-tól nagyon félttem, hiszen korábban is a környék ret-teget embere volt, verekedé-sért többször volt büntetve.

Gulyás László állatgon-do-zó a libafarmra vasárnap éj-szaka tért vissza. Nem akarta felzavarni az alvó embe-reket, ezért meghúzódott a szomszédos mellékhelyiségben. Így maradt életben.

— Én csak egy kisgyereket tudtam kimenteni, mert a tűz rendkívül gyorsan ter-jedt. Átszaladtam a szomszédhoz segítségért, de az il-lelő azt mondta, ott rohadj-anak meg, és bezárta az or-rom előtt az ajtót. Ezután a másik szomszédhoz rohan-tam, de annak rossz volt a motorja. Nem tudott segíte-ni. Majd biciklire ugrottam a gátházhoz mentem, de ott még kora hajnalban nem

volt senki. Mikor vissza-értem az égő házhoz, eszem-be jutott, a konyhában négy gázpálcák van, azt kell gyor-san kihozni, hogy nehogypelrobbanjon a ház. Ekkor már ott voltak a csengelei önkéntes tűzoltók is, de so-kat nem tudtak segíteni, olyan nagy volt a tűz.

A csengelei önkéntes tűz-oltóparancsoknak, Géczy Józsefnek hajnali 4-kor szól-tak, hogy ég a tanya.

— Mire kiértünk, a tető leomlott. A tűz belülről in-dult, mivel Hajagos elég sok benzines palackot dobott az épületbe. Az égő embereket is próbáltuk menteni, de na-gyon nehéz volt a lángtengen átjutni. Hajagos hosszú ideig élettársa volt Csányi-nénak. Tavaly mentek kü-lön, az asszony akkor költö-zött át nővérehez. Sebők-né-hez. A falu tudott a kapcsola-tokról, hiszen perelték is egymást a közös vagyon mi-att. Hajagos Sebők-né házá-tól néhány száz méterre la-kolt. Ő is egy nagy libafar-mot tartott.

A Csongrád Megyei Rend-őr-főkapitányság nyomozója, Olasz József őrnagy arra a kérdésemre nem tudott fel-világosítást adni, hogy Ha-jagos honnan szerezte a fe-gyvert.

— Ismeretlen gyártmányú

a revolver, a gyári sorszá-mát is kireszelte valaki. Va-lószínű, hogy hétfő hajnal-ban szerelmi dráma játszó-dott le. Hajagos helyre akarta állítani élettársi kapcsola-tát, de Csányiné nem akart visszamenni a férfihez. Azért olyan sok a sérült, mert az ablakon bedobott benzines üvegek szétörték és az em-be-rekre fröccsent, a gyúlé-kony anyag. A rendőrség igyekszik tisztázni az összes eddig fel nem tárt körülményt.

Az égett emberek hétfő reggel 8 órakor kerültek a szegedi börtöngyógyászati klini-kára. Dobozi Attila, egyete-mi tanár tegnap, kedden a következő jelentést adta ál-lapotokról.

— A két betegünk sú-lyos életveszélyes állapotban van, harmadfokú égési sérü-léseket szenvedtek. Szomorú, hogy a 40 kilométeres kör-zetből csak 4 óra alatt jutot-tak el az égett emberek a klinikára.

Négy gyereket a gyermek-klinikára vittek, ahol Teku-lics Péter, osztályvezető fő-orvos elmondta:

— Valamennyi gyermek állapota életveszélyes, többnyire másodfokú égési sérü-léseket szenvedtek. Az in-tenzív osztályon ápolják őket.

H. M.

Egy színész halálára

Olvasom a hétfői gyász-jelentéseket és nem hiszek a szememnek. Marosi Ká-roly nincs többé. Az a szí-nész, aki Szeged színházá-nak epizód szerepeit játszo-ta majd harminc évig. A gyászjelentés nem közli életkorát, de én a színház-nál töltött húsz év alatt egyforma korúnak láttam őt. Feltűnik előttem jelleg-zetes alakja, amint beszél az ajtón, és mondja a ma-gáét. Szerette, ha mosolyt tudott maga körül csinálni. Amikor morfondírozott, tudtam, hogy azon a nyúl-farknyi szerepen dolgozik, amit most osztottak rá.

Mi csak Karcsinak hív-tuk mindnyájan. Sose hal-lottam, hogy valaki más-ként szólítaná, netán bácsiz-

ná. Legutóbb a Kárázs ut-cán találkoztam vele febr-uár körül. Gyere, meghív-lak egy sörre. Csodálko-ztam, de ő hozzátette: vas-tag vagyok öregem, nyug-díjazás volt.

Fáradtnak látszott, de a talponállóban már mondta a magáét. Óvatosan kérdeztem betegségről, és ő mon-dta, hogy hívták vissza a színházba játszani, de már nem meri vállalni. Beszél-gettünk. Persze, a színház-ról. Mikor említettem, hogy az előbb Máriáss Józsoval találkoztam, felcsillant a szeme: üdvözlöm a többie-ket. Aztán elbúcsúztunk. Akkor még nem tudtam, hogy utoljára láttalak.

Móricz Antal

Bandó-ünnep

Régi meggyőződésem, hogy minden, történelmileg még oly rövid korszaknak is megvan a maga jellegzetes humoristafigurája. Az a bohóc, vagy udvari bolond clown-alak, aki hallatlan népszerűséggel, és a minden-kori periódus hullámverésé-re érzékeny rezonanciával ad hangot, mond ki olyan dolgokat is, amelyek eseté-ben már nem a „biztonsági szelep”, a „megengedett szabadszájúság” lehet a döntő, hanem az egyén talentumá-ból fakadó, autonóm szellem.

Erre épül, erre alapozódik, ebbe ágyazódik aztán humor és bátorság, originalitás és témagazdagság, szemlélet-mód és stílus sajátosság — és nyilvánvaló jelek szerint nagyon vonzó — együttese. Az adott lehetőségek függ-vényében ilyen alakja volt a hatvanas éveknek Kabos László, vagy Bárdi György, a Gugyerákkal, a hetvenes éveké Hofi Géza — és most már egészen bizonyos, hogy ilyen lett a nyolcvanas évek végére (netán a kilencvenes évek is?) egy Szegedről el-indult, itt akkor színvonal-ban ugyan meg bizony nem nagyon vitézkedő fiatallem-ber: Nagy Bandó András.

Akírók itt most rögvést ki kell jelenteni: a mai magyar kabaré, a jelenkori politikai humor első számú szemléti-ségévé nőtte ki magát. Az újszegedi szabadtéri színpa-don az elmúlt hét végén, Dinnyés Józseffel meghirde-tett (de nemcsak vele meg-tartott!) négy előadás bi-

zonyosságot tett arról is, hogy az ember a nővás, jó iz-zessel, és főleg magasfokú észmei felelősségérzettel elő-adott politikai humort akár kimondott ünnepként is megélheti. Mert Bandó-ün-nep volt ez a (négy)szerep-majdnem két óra — még ak-kor is, ha Dinnyés Józsefről is eszébe juthatott az em-bernek egy és más: a régi Angyalok együttes, az a tény, hogy be kéne végre lát-ni, mennyire Dinnyés köpő-nyegéből bújt ki a később nagy dérről-dúrral támoga-tott-imádott Cseh Tamás-di-vat — meg, hogy mennyire idejét múlt is már az az „építőtáboros” szöveg és stí-lus, ami nem egy dalát jel-lemezte...

Volt persze más is. Egy meglepetés Nagy Bandó Andrásról: Király Zoltán felléptetése. Nem volt baj ezzel semmi, érzékelhető volt sok szemléleti azonosság, nem megjárta, hanem őszinte rokonszenv, és jó értelemben vett „egy húron pendülés”, Bandó nagy biz-tonsággal, mértéktartóan és elegánsan uralta ekkor is a terepet. Király Zoltán pe-dig kiváló segítő társ volt — mégis megkockáztatnám

nem árt-e vajon egy méltán hatalmas népszerűségre szert tett közéleti személyiségnek, ha — Szilveszterre és a lé-nyegesen gyengébb rádiós Karc-béli vendégeskedésére is gondolok — többször is kabarészerepekre adja a fejét? Nem vonz-e ez le komolyságból, súlyából, hi-teléből annyit, hogy akár ki-kezdhetőségére is újabb ala-not nyújthat — s amit nép-szerűségtől függetlenül így nyerhet a vámon, elveszít-heti (esetleg tudatos, mani-pulált) hitelrontással a révén?

A Bandó-ünnep persze mindezzel együtt nagysze-rű volt. Bandó nem zavart, ha, hogy erdélyi, vagy ép-pen szovjet ügyekbe mi, és mennyire szabadult föl a korábbi tabuk alól — a leg-szebb gátlástalansággal on-totta a hol vitriolos, hol egé-szen rendkívüli elmetorná-ról bizonykodó mondatokat a délkeleti szomszéd „ember-nek nevezett államfőjéről”, és, hogy úgy látszik, a szov-jet hadsereg nem Battonvá-nál kezdte és Nemesmedves-nél fejezte be a magyaror-szági harcot, mert menjünk csak el Várpalota és Veszprém környékére, nézzünk körül, „ott még áll a harc”. És előkerült a hőmezővá-sárhelyi Lenin-szobor és a Grósz Károly-utazások („gyűjtsd a tökélet, ne sirán-kozz”), és, hogy az új kor-mánytagoktól — sokkal több lemondást vár

D. L.